

AKROPOLITÁN

NOVÁ AKROPOLIS
MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE

FILOZOFIE
KULTURA
DOBROVOLNICTVÍ

č. 161 ZÁŘÍ 2023

AKROPOLITÁN

FILOZOFIE - KULTURA - DOBROVOLNICTVÍ

ZÁŘÍ 2023

Filozofie pro život č. 161

Filozofie, kterou navrhujeme, je způsob života dostupný všem, což znamená uplatňování učení velkých mudrců v praxi.

Kultura je uskutečňování lidských hodnot v životě, čímž se stává aktivní, využívá kvality každého člověka a rozšiřuje obzory.

Dobrovolnictví je plodem vůle vložené do služby ostatním. Neexistuje větší bohatství, než je ochota.

BRNO

www.akropolis.cz/brno

HRADEC KRÁLOVÉ

www.akropolis.cz/hradec

LIBEREC

www.akropolis.cz/liberec

OLOMOUC

www.akropolis.cz/olomouc

OSTRAVA

www.akropolis.cz/ostrava

PARDUBICE

www.akropolis.cz/pardubice

PLZEŇ

www.akropolis.cz/plzen

PRAHA

www.akropolis.cz/praha

ZLÍN

www.akropolis.cz/zlin

Šéfredaktorka

Slavica Kroča

Odpovědná redaktorka

Ivana Hurytová

Redakce a grafická úprava:

Eva Bímová,

Martina Flaitingrová, Ondřej Aksamít,

Jana Aksamítová, Petra Pavlíčková,

Samuel Bíma, Aleš Gabriel

Nová Akropolis se nemusí plně ztotožňovat s obsahem uveřejněných textů, odpovídají za ně výhradně jejich autoři.

Všechna práva vyhrazena.

Tento časopis nebo jakákoli jeho část nesmí být reprodukovány v jakékoli formě bez předchozího písemného svolení vydavatele.

5

Z TOHOTO A JINÝCH SVĚTŮ

ŽÍT V SOUŽITÍ

8

11

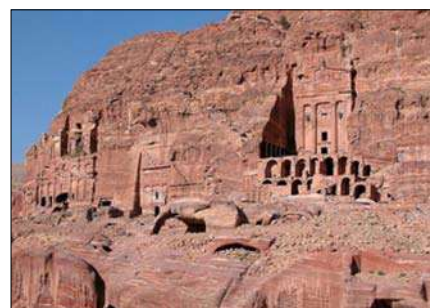
UTOPIE THOMASE MORA

ČAS PODZIMU

13

15

SKALNÍ MĚSTO PETRA

15. srpna se s námi rozloučila profesorka Delia Steinberg Guzmán, která 29 let předsedala Mezinárodní organizaci Nová Akropolis a po jmenování současného prezidenta zůstala její čestnou prezidentkou. Během svého života nasbírala mnoho zkušeností, protože to, co se učila, uplatňovala v každodenním životě a neustále všechno sdílela se světem. Byla 40 let mojí učitelkou, rádcem, oporou. Znalý jsme se tak dobře, že jsem nemusela při našich rozmluvách používat mnoho slov, protože viděla do mého nitra a stačilo jen naznačit, abychom si rozuměly. To, co nás spojovalo, byla řeč srdce, a té nezáleží na slovech ani na jazyku. Svou lidskostí, moudrostí a bohatým filozofickým odkazem bude vždy s námi. Jako skromné poděkování velké dámě, která mi změnila život a ukázala mi cestu, jež mi umožnila stát se lepší lidskou bytostí, chci s vámi sdílet několik z množství jejích slov. Z celého srdce Vám děkuji, paní profesorko, že jste byla součástí mého života a života Vašich učedníků z České republiky.

Slavica Kroča

Sebedůvěra se rodí...

Když víme, že pro dosažení jisté věci je zapotřebí mnoho kroků, vytrvale jít stále stejným směrem.

Když víme, že je zapotřebí ujasnit si vlastní myšlenky a city, přestože pro to musíme spolknout hořký doušek poznání sebe sama a zjistit, jací jsme v každém okamžiku.

Když víme, že nejsme dokonalí, ale že dokážeme pochopit, co dokonalost znamená.

Když víme, že stavy duše jsou proměnlivé, ale že se nedotýkají opravdového Já, které je kořenem sebedůvěry.

Když víme, že bolest je potřebným kořením života, nezbytným pro učení v té míře, v jaké se bolesti mění na zkušenosti.

Když víme, že činnost je lepší než nečinnost a že závazek životu je lepší než netečná lhostejnost.

Když víme, že všichni máme k dispozici obrovské zdroje energie, které neumíme využít buď proto, že o nich nevíme, že v ně nevěříme, anebo proto, že nevíme, jak je použít.

Když víme, že neúspěchy jsou poučením a úspěchy zkouškami na cestě, ve kterých jsme šťastně obstáli.

Když víme, že vždy budeme předmětem kritiky i chvály, ale že ani jedna nemá takovou cenu jako to, co nám označí za pozitivní či negativní naše klidné svědomí.

Když víme, že nám nikdo nemůže vzít naši podstatu lidských bytostí; a v tom je naše síla.

Když víme, že soužití s ostatními lidmi je nádherné, ale nesmíme očekávat, že ostatní udělají všechno za nás, ani být tak hrdí, že nepřijmeme žádnou pomoc.

Když víme, že pokud objevíme lidi lepší, než jsme sami, musejí být pro nás příkladem, a ne důvodem k depresi. A pokud potkáme horší, je třeba si uvědomit, čemu se máme vyhýbat, a nevychloubat se přitom před nimi tím, jací jsme a co máme.

Když víme, že jako lidské bytosti máme svůj výchozí bod i místo určení, k němuž musíme dojít, a že náš současný úkol má svou příčinu, potřebu a cíl.

NIT, NA NÍŽ VISÍME

Jednoho dne mladý pavouk plachtil lehce mezi nebem a zemí, až se nakonec spustil na své niti dolů do stinného houští.

Tam si vystavěl nádhernou síť, v níž se usadil. Nastaly mu hojné časy, v jemném předivu sítě se zachytilo mnoho malého hmyzu a pavouk postupně tloustnul a zpohodlněl.

Po dlouhé době se jednoho rána, kdy se rosa na síti třpytila jako perly, vydal na obhlídku své sítě. Pobíhal po úzkých cestičkách, chvílemi se zadýchával a přitom kontroloval, zda je vše v pořádku.

Najednou přišel k niti, která se táhla přímo nahoru, a on si nemohl vzpomenout, kde se tam vzala. Zíral do výše všema čtyřma očima, ale jejího konce nedohlédl. Potřásl otráveně hlavou nad tím, že má v příbytku takovou zbytečnou nit. Rozhořčeně ji překousl, a v tom okamžiku se síť z obou stran sklapla jako mokrá látka a zabila jej.

Byla to totiž ona nit, po níž se kdysi spustil.

Ve skutečnosti máme všichni své kořeny nahoře a vlastníme neviditelnou nit, která nás s nimi spojuje. Pokud ji přetrhneme, ztratíme nebe a zůstaneme uvězněni na zemi.

Z TOHOTO A JINÝCH SVĚTŮ

Slabiny minulosti

Ti, kteří píší dějiny, nejsou vždy spravedliví v hodnocení lidí minulosti. Vůči těm, již nám předcházeli, se hodí jakákoliv kritika a je běžné jim přisuzovat tolik mentálního infantilismu, kolik je ho zapotřebí k tomu, aby vynikly úspěchy, inteligence a schopnosti moderního člověka.

Postupem času jsme se naučili známou poučku, že mentalita starověkého člověka nebyla ani racionální ani vědecká; jeho umělecké formy byly strnulé a jeho náboženství bylo kulisou jeho tužeb a strachů.

Je jasné, že tento prelogický člověk neznal, a zřejmě neměl ani prostředky, aby poznal vesmír, v němž žil, ani Zemi, kterou obýval, ani ostatní hvězdy a planety. Představoval si svět poháněný a oživaný přírodními silami, a stejně jako zvedal oči k nebi při hledání odpovědí, nořil je do hlubin země, aby si představoval nepopsatelné nestvůry a peklo. A takto byly kameny, stromy, zvířata, vzduch i vody plné děsivých nebo krásných bohů, odrazů každodenních obav a tužeb. Byly plné náladových bohů, jimž bylo třeba přisoudit postoj k životu, jelikož nebyly známy matematické ani

fyzikální zákony řídící jejich existenci. Tehdy bylo zcela normální mluvit o tomto a o jiných světech: všechny byly do jisté míry neznámé a do jisté míry zbožštělé.

Pevnost přítomnosti se otřásá

Uplynula staletí a technický a vědecký pokrok přinesl nový pohled na věc. Země se zdála menší, jakmile ji bylo možné objevovat a zmapovat ve všech směrech. V člověku narostl pocit moci a rozšířil se až ke hvězdám. Dobývání vesmíru bylo jen dokreslením rozpoložení člověka, který se cítil být vlastníkem klíče života.

Tyto výdobytky však nepřinesly štěstí, jistotu vnitřní... a ani vnější. Současný člověk si stejně jako ten starověký začal projektovat své obavy a úzkosti, ačkoli je nezbožšťuje do idealizovaných postav. Pokud něco zbožšťuje, tak své neřesti a své slabosti, aby našel psychologické ospravedlnění.

I v současnosti by bylo možné poukázat na spoustu chyb a možná, že lidé budoucnosti k nám budou neúprosně kritičtí a budou srovnávat naše chování se starými kulturami.

Co si budou o našem způsobu života myslet ti, kteří přijdou za několik století?

Že nám utíká čas, když předstíráme to, čím nejsme, částečně proto, že nevíme přesně, kým nebo čím jsme, a částečně proto, že nám toho tlak módy vnucuje tolik, že ji musíme následovat, i když se s ní neztotožňujeme.

Že ze studu nebo z neschopnosti nepracujeme se svými strachy, a naopak jsme plní traumat. Že jsme se osvobodili z vězení morálky, abychom upadli do vězení nemorálnosti jako stylu běžného chování.

Že jsme nakonec dospěli k životu ve světě bez bohů a bez Boha, abychom velebili falešné hrdiny a vymyšlené postavy.

Že jsme se nakonec dokázali zbavit hierarchie a autority, abychom se cítili bezmocní a neschopní se rozhodovat.

Že všechny systémy, které byly vyzkoušeny, dříve či později katastrofálně selžou, neboť selžou lidé, kteří je ztělesňují.

Že hledáním štěstí prostřednictvím liberálnosti dokážeme šířit zkaženost, stírat rozdíly mezi muži a ženami, dětmi a starými lidmi, vštěpovat nenávisť a sofistickou pomstu na každém kroku...

Země je stále stísněnější a nepohodlnější: musíme obrátit svůj pohled k jiným světům...

Jiné světy

Je zřejmé, že lidé nejsou spokojení. Z toho či onoho důvodu, a je kupodivu těžké to rozlišit. Nikdo není spokojený s tím, co má, ani sám se sebou.

Proč tomu tak je? Nebo zjednodušeně řečeno: kde jsou viníci? Dokážeme si snad uvědomit, že chyba je v nás, že jsme si spletli cestu, že jsme si zvolili neexistující cíle nebo že jsme použili špatné prostředky? Ne. Je zapotřebí hodně odvahy, abychom uznali chyby, a odvaha zrovna nepatří k ctnostem současnosti.

A tak se objevují mimozemští viníci nebo mimozemští spasitelé. Buď problém přichází zvenčí, protože my jsme dobří, nebo řešení přichází zvenčí, protože my ho nejsme schopni najít.

Je zajímavé, jak se množí knihy, filmy, komiksy a povídky, v nichž vystupují bytosti z jiných světů v nejrůznějších podobách.

Někdy v nich vystupují bezbranní lidé, zděšení zlem a mocí přicházejícími ze vzdálených planet; hororové postavy usilující pouze o zničení lidstva a zpusťování Země.

Inteligentní postavy schopné vyrobit létající stroje, jež překonávají úžasné vzdálenosti, smrtící zbraně či počítače, které vše řídí. Postavy, u nichž se zdá, že vyzvaly smrt na souboj, protože je nic nemůže zranit, nebo alespoň jim nemůže ublížit nic z toho, co používáme my lidé. Na druhou stranu z lidí dělají ustrašené otroky nebo pokusné králíky pro ty nejbizarnější experimenty. Jsou zvrácení a škodliví, zosobňují zlo v jeho nejčistším projevu. Jsou ztělesněním všech problémů, které každodenně prožíváme a nedokážeme vyřešit, přestože my jsme jim přisoudili deformované obličejy a enormní těla..., stejně jako našim problémům.

Jindy se karta obrátí a těm, kteří trpí na Zemi, je nabídnuta možnost záchrany z rukou mimozemských bytostí, které již překonaly naše neduhy a jsou připraveny nám poskytnout trvalý ráj tak, že opustíme náš svět, abychom odcestovali do jejich světa. Oni, zářiví a dobří, přicházejí hledat vyvolené, přicházejí poučit několik málo lidí a dávají své vesmírné lodě k dispozici těm, kteří chtějí a mohou dosáhnout osvobození. Nicméně člověk pořád zůstává slabou loutkou v moci jiných, silnějších vůlí. Nevlastní inteligenci ani odvahu, aby mohl pochopit a rozhodovat se sám za sebe. Může pouze následovat ty, kteří mu ukazují cestu, bez otázek, aniž by protestoval, aniž by se ohlížel zpět, protože riskuje, že se promění v kámen. Bohové spasitelé se v současnosti vracají se stejnými nebo s horšími charakteristikami než ve starověku. A lidé je následují s uctívou bázni, s poslušností těch, kteří se v hloubi duše cítí vinni.

Je pravda zde nebo jinde?

Jak vidíme, staletí ubíhají a mnoho věcí kolem nás se mění, ale lidská duše postupuje kupředu pomaleji. Někdy se dokonce zdá, že se vrací zpět, aby vzápětí dostala nový impuls a znovu postoupila kupředu, i když to nikdy nejde bez obtíží.

Objektivně vzato, jaký je rozdíl mezi těmi starověkými lidmi, kteří mluvili o jiných světech a umísťovali do oněch záhadných končin své bohy, a současnou mentalitou, která své strachy a nevědomost vkládá do mimozemských bytostí obdařených schopnostmi vyššími, než jsou lidské? Jsou tu pouze nepatrné rozdíly v nuancích, které jsou dány dobou a místem.

Lidé ve starověku každopádně vždy neupírali svůj zrak do nekonečného prostoru, aby tam promítli svou beznaděj. Právě naopak, dodnes existují tradiční učení, která inteligentně a do hloubky propojují rozvoj všech planet Sluneční soustavy, a stanovují vazby, které existují mezi nimi navzájem i mezi nimi a živými bytostmi. Skutečnost, že patříme k těm „organizmům“ neboli soustavě, logicky vedla k myšlence, že by mohly existovat vzájemné vztahy, jaké existují mezi různými orgány lidského těla. Z toho vychází vědy, jako například astrologie, jež se opírá o astronomii, nebo alchymie, založená na evolučním procesu přeměn, či další podobné ezoterně zaměřené vědy, které dodnes spí více či méně nepochopené

nebo špatně pochopené, na policích temných knihoven. Znovu se však také objevuje mnoho knih a spisů, které i když nejsou vždy v souladu s původním duchem těchto učení, se je alespoň pokoušejí obnovit.

Navzdory tomu ani tehdy ani dnes tyto vztahy mezi světy nebyly ani nemohou být řešením našich problémů.

Ať už jsme nebo nejsme bratři bytostí z jiných planet, každý z nás bude muset ovládnout své vlastní vědomí a používat svou vlastní vůli. Nikdo nám nemůže žádnou z těchto schopností darovat. To jediné, co lze udělat, je ukázat cestu a prostředky, jak ji projít, cíl a výhody tohoto cíle. Nikdo nemůže kráčet po cestě někoho jiného ani dosáhnout cíle jeho cesty.

Řešení je tedy v nás, v tomto našem světě, jakkoli to může souviset s jinými světy a jinými formami života. Zde jsou zlosynové a zde jsou i spasitelé: stačí se podívat do zrcadla.

Teologové tvrdí, že Bůh stvořil člověka ke svému obrazu a podobě. Ti ne příliš přesvědčení zastávají názor, že člověk byl tím, kdo vytvořil Boha ke svému obrazu a podobě. Jelikož dnes převládá tendence osvobodit se od náboženských přesvědčení a z otroctví víry, nezbyde, než se smířit s tím, že lidé stvořili ke svému obrazu a podobě i mimozemšťany... Nyní jde o to, abychom je přitáhli dolů, ne na Zemi, nýbrž abychom je umístili přesně do toho bodu vědomí, kde se nachází naše bolest, naše bezradnost, naše úzkost a naše bezcílnost.

Hvězdné války existují v nitru každého člověka, který je ochoten bojovat se stíny a s příšerami zla. Stateční a odhodlaní hrdinové také žijí v srdcích těch, kteří vrhají se do boje, objevují, že mohou udělat více, než si představovali, a že nikdy nevyužili bohatou zásobu energie a nadějí, které ospale čekaly na znamení.

Pravda je zde i jinde, v tomto i v jiných světech. Jinak by to nebyla pravda. Lze ji však nalézt tady na Zemi a může ji objevit každý člověk, který začne hledat a dobývat Moudrost.

Delia Steinberg Guzmán

ŽÍT V SOUŽITÍ

Zvažujeme-li sebe sama jako součást větší či menší komunity, počínaje rodinou a konče celým lidstvem, dotýkáme se prastarého mystéria soužití, které lze bez přehánění považovat za opravdovou výzvu současnosti. Člověk dneška získal po mnoha a mnoha letech evoluce schopnost přemýšlet. Vlastní rozum, který mu odhaluje pravdy nejen o tom, co vidí a slyší, ale především o něm samém. A tak, krok po kroku, poznáváme sebe sama, odpovídáme si na otázku nejvyššího bytí o smyslu života a o naší vlastní individuální cestě vývoje. Ale toto uvědomění si sebe sama je zjevně něčím, co musí být zručně aplikováno a prověřeno v rámci soužití, které, pokud má být opravdové, musí být dobrovolné a vědomé. Jako takové je pak uměním, jež se snažíme ovládnout.

Je to umění mnohem obtížnější, než se zdá, neboť jakkoliv je nám úsloví „žít a nechat žít“ blízké, v reálném prostředí s ním soupeří mnohem rigidnější prvky. Na jedné straně vnímáme přirozenost života ve společnosti, který může obohacovat nás i ostatní, umožňuje sdílení chvil radostných i smutných, je nutnou podmínkou pro dobrou spolupráci apod., ale na straně druhé vstupuje do hry-boje naše nižší já, se svým sobectvím, strachem o vlastní existenci či pocitem omezení své svobody. Není to boj nový, ale naopak tak

starý, že jej popisují i ty nejstarší mýty. Když sv. Jiří zabíjí draka, ukazuje nám, jak náročné, ale zároveň nutné je ovládnout to nižší v nás, aby mohlo vykvést to vyšší, ušlechtilé, to, čím chceme opravdu být, a co ve skutečnosti chceme také ukázat ostatním i světu. V rámci soužití chceme nabídnout to nejlepší, co máme, být inspirací, příkladem nebo alespoň pověstnou vrbou, do které se může přítel či kolega třeba jen vypovídat ze svých strastí, jež ho trápí. A tato naše vyšší touha, tento cíl, stojí za trochu vnitřního boje. Pojďme se společně podívat na některé aspekty a motivace, které nám mohou pomoci tento boj vyhrát.

Lidstvo není dav, není to masa beze jména. Tvoří jej jednotlivci, každý tak magicky a neuvěřitelně jiný, že když byt jen prohlásíme o někom, že je „stejný jako ...“ dopouštíme se velkého a nespravedlivého omylu. Tato dokonalá diverzita je bohatstvím, které vlastní každá entita ve vesmíru, včetně člověka. A nás to nutně musí přivést k zamyšlení, jestli právě stejnost, či alespoň podobnost v zájmech, světonázorech, nebo dokonce ve fyzické podobě je tou cestou, která vede k dokonalému soužití. Naštěstí tomu tak není; naopak, když se podíváme na krásný vnitřek klasických mechanických hodinek, přivede nás to k ideji soužití mnohem více. Prakticky každé kolečko v takových hodinkách je jiné, jinak velké,

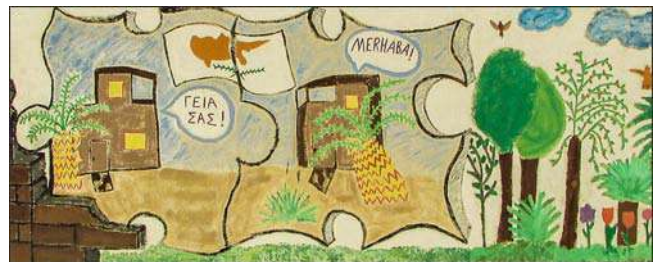
s jiným počtem zubů, často i z jiného materiálu, jiné tloušťky. A přesto... všechny tyto jednotlivé části vytváří dokonale funkční strojek, u něhož obdivujeme vše: krásu, přesnost, zvuk, sladěný pohyb v rytmu času...

V čem tedy tkví dokonalost takového soukolí, které se můžeme snažit vytvářet i v rámci soužití? V tom, že se dokážeme co nejlépe a aktivně doplňovat. Když já mám něco, v čem vynikám, co je prospěšné, co opravdu umím, není nic správnějšího než to sdílet nesobecky s ostatními, kteří z toho mohou rovněž těžit. Pokud naopak něco ne zcela ovládám, chci se to naučit. Rád vyslechnu radu nebo přijmu pomoc od druhého, který je na tom v této oblasti lépe. A nemluvíme jen o horizontální rovině, v rámci které jeden umí uvařit dobrou večeři a druhý dobře a bezpečně zatlouct hřebík pro nový obrázek. Toto sdílení a vzájemné doplňování může fungovat i vertikálně, v rámci jakékoliv struktury, jako je například nějaký tým. Stačí, když existuje dobrá vůle. Někdo zkrátka umí lépe organizovat celý tým a někdo jiný je lepší v komunikaci, někdo má dobrou imaginaci a dokáže stvořit smysluplné plány a někdo je pak dokáže díky své důslednosti a odpovědnosti dotáhnout do úspěšného konce. Soužití projevující se ve funkční, a především dobrovolné spolupráci je zkrátka stejně nádherný a obohacující „strojek“ jako u zmíněných hodin.

Byl jsem svědkem toho, jak skupinka lidí tiše ustupovala od hnízda jiříček, když zjistila, že je zřejmě ruší při krmení mladých. Kromě toho, že se jedná o citlivý projev lásky ke zvířatům a přírodě obecně, je možná dobré se zamyslet nad tím, jestli jsme schopni takového projevu zdvořilosti vždy i k ostatním lidem. Je totiž těžké až nemožné budovat soužití bez zcela přirozeně aplikované zdvořilosti. Jeden důležitý aspekt umožnil zmíněné skupině lidí reagovat tak, jak reagovala, tedy ústupem od hnízda s mláďaty. Byla to forma aktivní pozornosti, určitá schopnost žít tady a teď, vnímat kromě sebe i prostor a čas, ve kterém se nacházíme, a to soustavně. A právě tato schopnost velmi napomáhá i našim projevům zdvořilosti k ostatním. Díky této aktivní pozornosti je opravdu vnímáme, nejsou nám lhostejní. Nenosíme, reálně i metaforicky, sluchátka a černé brýle jako důkaz opaku. Tento přístup přináší ovoce v podobě porozumění, otevřenosti našeho srdce a již zmíněné zdvořilosti. Je to první krok,

ale ten zásadní. Pokud si všimneme, musíme již překonat jen náš ostych a někdy i sobectví, abychom zdvořile reagovali. Pustili někoho do dveří, pomohli dámě s kabátem či „jen“ odpověděli na mail zdvořilým způsobem.

A právě překonání určité míry sobectví je logickým druhým krokem k vědomému soužití. Neznamená to však omezit nějak náš životní prostor, ale jen jej dokázat přizpůsobit tak, aby nebyl v rozporu s životním prostorem druhých. Učinit z něj dynamické a inteligentní „médiu“, které umí upravit své hranice, umí se pohybovat všemi směry, nelpí přehnaně na materiálních a psychologických věcech, ale naopak, dokáže uplatňovat laskavost srdce, soulad, a umí tak podporovat opravdové a harmonické soužití. Obvykle věříme, že to dokážeme, a někdy jsme na to i hrdí. Zkouškou pak jsou chvíle nepřízně, ne-nálady, kdy si můžeme naši víru ověřit.

Všichni bychom rádi žili ve světě, který je v mnoha aspektech lepší než ten současný. Je jasné, že vybudovat takový svět je, i když relativně, dlouhodobý proces. A nelze být naivní a domnívat se, že o něco lepší svět může vzniknout jinak, než s pomocí o něco lepších lidí. Každý z nás má možnost a snad i povinnost na sobě pracovat, a je zjevné, že bez rozvoje smyslu pro soužití a bez jeho prohlubování dosáhneme cíle jen stěží. To, že jsme každý jiný, můžeme vnímat jako „potíž“, ale také jako předmět zájmu, jako něco, co přináší naději, nadšení, mnoho nových zážitků a zkušeností. Skutečné soužití není možno vytvořit mezi „stejnými“. Diverzita je jeden z největších zázraků, jaké nám svět poskytuje. Je to nekonečné množství příležitostí poznávat, učit se, vytvářet dokonalý organizmus. U soužití také neplatí běžná matematika, kdy jeden a jeden jsou dva. Každá spolupráce, každá harmonie ve vztazích dokáže přinášet mnohem větší výsledky této rovnice života.

Ondřej Aksamít

FILOZOFIE PRO DUŠI, Slavica Kroča, Slavko Kroča

V listopadu se vždy koná Světový den filozofie, což většina z vás ví, avšak připomeňme si znovu, proč je filozofie důležitá, co to slovo znamená a jak dle tradice vzniklo. Kdysi dávno někdo řekl Pythagorovi, že je moudrý (sofos), ale on mu odpověděl, že nikoli, že je pouze milovníkem moudrosti (filó sofos).

O Pythagorovi se v současné době ve školách učí spíše jako o matematikovi než o filozofovi, měl však vlastnosti, které je i dnes těžké najít u mnoha lidí, a jež jsou charakteristikou filozofů a kosmopolitů. Mohl být totiž hrdý na to, že v jeho škole byla zakázána jakákoli diskriminace. Vstupovali do ní rovnoprávně jak muži, tak i ženy, a to všech barev pleti, bez ohledu na náboženství, společenské postavení či národnost.

Díky němu se filozofie stala „láskou k moudrosti“, neboli takovým způsobem života, v němž se člověk s láskou snaží stále zdokonalovat, aby tento svět opustil lepší, než jaký byl, když na něj přišel.

Filozof začíná tím, že si klade otázky o nejrůznějších událostech a věcech v životě, avšak to mu nestačí... Není totiž tak těžké položit otázku jako vytrvat a najít odpověď. Filozof hledá tak dlouho, dokud nenajde. Přestože se to všem nezdá, jednou z největších studnic odpovědí na naše otázky jsou dějiny.

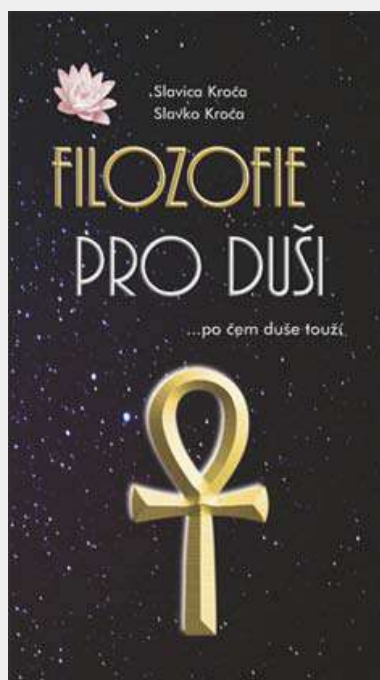
Jsou v nich uchovány mnohé zkušenosti lidstva, z nichž se každý z nás může poučit. Dějiny se někomu mohou zdát nudné či plné nepotřebných údajů a dat, avšak pouze do toho okamžiku, než

si uvědomí, že každý člověk píše dějiny, protože se jich účastní. Podílíme se na událostech na našem pracovišti, v našem městě či vesnici, v našem státě, na kontinentě... a, aniž bychom si toho všimli, vytváříme budoucnost. Proto je důležité umět zkušenosti obsažené v dějinách nejen vidět, ale uvědomit si jejich význam, spojovat je navzájem a aplikovat je v každodenním životě. Dějiny jsou dědictvím, jež nám nikdo nemůže vzít a které i my jednoho dne zanecháme svým potomkům.

Další důležitou stránkou dějin je i ta, že nás zajímá, odkud pocházíme a kam směřujeme. Tyto otázky sice mají filozofický nádech, ale odpověď je také úzce spjata s dějinami. Pokud ztratíme nit, jež nás spojuje s naší minulostí, ztratíme pevnou základnu, o níž bychom se v současnosti mohli opřít a na níž bychom mohli stavět budoucnost. Nestabilita, nejistota, nevědomost..., to jsou příčiny strachu a úzkosti, egoismu a egocentrismu, násilí a zbabělosti, terorismu a války.

Strach nás paralyzuje a brání nám jednat, když je to nejpotřebnější. Úzkost nám brání vidět smysl života, neboť nevěříme v nesmrtelnost své duše, a způsobuje, že se odcizujeme svému

okolí a druhým lidem. Egoismus a egocentrismus jsou přímou příčinou toho, že myslíme pouze na to, abychom se my dnes měli dobře, neboť komu záleží na ostatních či na zítřku, který nám už nepatří... Násilí jde ruku v ruce se zbabělostí, protože právě zbabělci ho používají, aby snadno a nepoctivě získali to, co jinak nelze získat bez vynaložení vlastního úsilí.

V našich sídlech nebo na www.vecnakrasa.cz

UTOPIE THOMASE MORA

Když se řekne *utopie*, představíme si něco nereálného, neuskutečnitelného, výplod fantazie snů. Toto slovo má však původ v názvu dodnes aktuálního díla anglického renesančního myslitele Thomase Mora. Lidé totiž dnes, stejně jako před pěti sty lety, chtějí žít ve společnosti, která není nespravedlivá, a naopak je podnětným prostředím pro naplnění materiálních, kulturních, duchovních i obecně lidských potřeb. Právě takový ideál se tento renesanční filozof a spisovatel ve svém díle snažil prezentovat.

Thomas More se narodil v roce 1478 v Londýně, v rodině váženého soudce. Už v dětství se projevovala jeho pohotová inteligence; tu zaznamenal arcibiskup z Canterbury a svou přímluvou umožnil čtrnáctiletému Thomasovi studovat v Oxfordu. Studentská léta mu dopřála poznat celé sociální spektrum tehdejší Anglie a nadchla jej pro antickou kulturu. Po dvou letech však byl otcem povolán zpět do Londýna ke studiu práv. Tehdy jej svým humanismem silně ovlivnil Erasmus Rotterdamský a možná právě zde najdeme první impuls ke vzniku *Utopie*. Po dokončení studia pracoval jako učitel a advokát. Vedl téměř

řeholnický život, kterým se inspiroval u kartuziánů. V roce 1504 byl londýnskými obchodníky zvolen do parlamentu, aby zde hájil jejich zájmy, to mu však nakonec vyneslo nucený odchod na venkov. Po smrti krále Jindřicha VII. se do Londýna vrátil, aby zde zastával významné místo ve správě města. Svou *Utopii* začal psát v roce 1515, když byl vyslán na cestu do Flander.

Nejčastěji se toto dílo označuje jako ironická kritika doby. Do Anglie totiž renesanční doba přinesla zánik středověkého nevolnictví a s ním růst obchodu a řemesel. Zemědělci už nebyli připoutáni ke svému lennímu pánovi, ale pronajímali si půdu, na které pak hospodařili. Postupně se však čím dál žádanějším produktem stala ovčí vlna. Majitelé půdy tedy v honbě za ziskem neustále rozšiřovali pastviny na úkor zemědělců, kteří tak ztráceli možnost obživy. Ani anglická města je nedokázala zaměstnat, a proto se rozmohly krádeže a potulka, kterou tehdejší zákony trestaly nezdědka smrtí.

To vedlo Mora k závěru, že zákony trestají chudáky za jejich bídu. Snad proto se rozhodl

nabídnout řešení prostřednictvím svého díla *Utopie*. Kniha jej proslavila, a More postupně zastává vyšší a vyšší státní úřady. Novému králi Jindřichovi VIII. však vadí, že ho zásadový More nepodporuje, a jeho obavy z Morovy popularity nakonec vedou k tomu, že je myslitel obviněn z velezrady, uvězněn a roku 1535 popraven.

Dílo *Utopie* je psáno jako cestopis. Vypravěčem je Morův přítel Rafael Hythlodaius, jehož jméno by se dalo volně přeložit jako „žvanil“. Autor snad chce právě podobně ironizujícími jmény a mýtopisnými názvy naznačit, že jím popisované sociální uspořádání je jen těžko uskutečnitelné. Hlavní snahou autora však přesto zůstává představit takové uspořádání společnosti, které by odstraňovalo nerovnoprávnost a nespravedlnost doby, ve které More žil.

Základní charakteristikou jeho systému je neexistence soukromého vlastnictví. Všichni obyvatelé ostrova Utopia, na němž se děj odehrává, mají denně vyhrazeno šest hodin na práci, díky níž si zajistí vše potřebné k prostému, avšak důstojnému životu. Nosí stejné, jednoduché šaty. Bydlí ve městech ve stejných domech se zahradou a po určitém čase si je vzájemně vyměňují. Vybavení domů je všude stejné, jsou tedy všude jako doma. Počet členů každé rodiny je dán a každá rodina stráví přesně stanovený počet let na zemědělské usedlosti na venkově, neboť zemědělství je základní činností pro život.

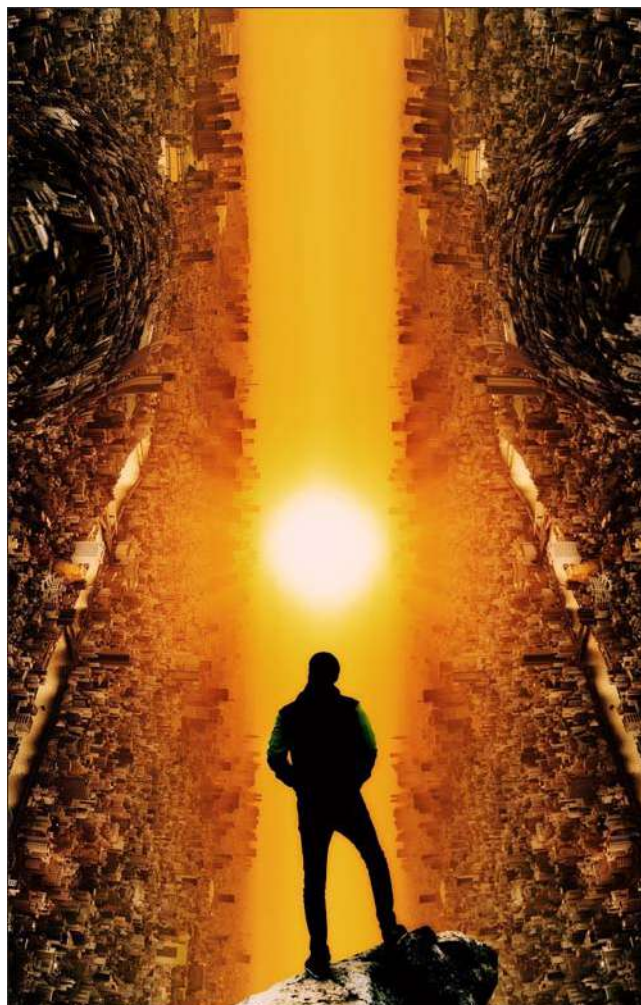
Správa státu je jednoduchá. Všem vládne panovník, který je volen jako ten nejmoudřejší, a jednotlivé větší či menší správní skupiny, jejichž základní jednotkou je rodina, má vždy na starost příslušný úředník, který dbá na to, aby nikdo nezahálel ani nepřekračoval zákony. Těch je tak málo, že si je všichni pamatují.

Peníze Utopijští nemají; cokoli potřebného komukoli chybí, to dostane přiděleno ze společného majetku. Zlato a stříbro se jako platidla používají pouze k obchodu s cizími zeměmi, k výrobě okovů pro otroky, jimiž se z rozhodnutí senátu a panovníka stávají občané, kteří zásadním způsobem překročili zákon, a k výrobě nočníků. More tak záměrně zlato jako symbolu moci a majetku určuje takto podřadnou funkci.

Hlavním zájmem každého utopijského občana je harmonický život založený na duševním zdraví a duchovních hodnotách. Každý má díky krátké povinné pracovní době dostatek času, aby se mohl celý život vzdělávat, skrze vědu, umění či filozofii rozvíjet a zušlechťovat svou vlastní osobnost, a tím přispívat k harmonickému soužití všech. Pospolitost je podporována taktéž společným stolováním celé správní skupiny ve zvlášť k tomu vystavěných domech.

Život na ostrově Utopia se vskutku jeví jako harmonické soužití. To je však dáno nikoliv nucenou absencí soukromého majetku, ale spíše důrazem na morální hodnoty člověka, které se pak projeví v životě celé společnosti. Pokud se za hodnoty uznává ušlechtilost ducha a nezištná pomoc ostatním a vlastní zdokonalování je jedinou ozdobou člověka, je patrné, že každodenní život může být prostý, ale přesto spokojený a smysluplný. Toto by mohla být inspirace k zamyšlení v každé době.

Pavel Goliáš

ČAS PODZIMU

Naši předkové vnímali podzim jako předěl mezi velmi aktivním obdobím, které je plné života a slunce, tedy létem, a zimním obdobím, které je spojeno se spánkem přírody a někdy také se smrtí. Od konce léta až po první mráz je období sklizně a s ním souvisí různé slavnosti.

Prvním svátkem jsou dožínky, během nichž se pod střechu dostává úroda obilí, nezbytná pro přečkání zimního období. Původně měla tato slavnost spíše rodinný, soukromý charakter v rámci jedné usedlosti. Společné oslavy dožínek se začaly zavádět až v období renesance na konci patnáctého století na popud šlechty vlastníci pole, na kterých poddaní pracovali. Samotná sklizeň nespádala pod robotní povinnost. Lidé pracovali za odměnu, mohli si ponechat stanovený díl úrody jako mzdu. Při žních se pracovalo tak, aby na poslední den sklizně zbylo na poli neposečeného obilí tak na jeden žebříňák. Na pole tento den přicházeli sekáči a žnečky ve slavnostním oblečení. Poslední sečení provázela veselá a slavnostní nálada. Po naplnění posledního vozu se z vybraného obilí udělal dožínkový věnec, dožínková

kytice nebo se vytvořila podoba lidské postavy, která se oblékla do ženských šatů a ozdobila květy a mašlemi. Tomuto věnci či postavě se říkalo různě, podle kraje: baba, děd, nevěsta, konopička, barbora, žebrák nebo starý. Poté všichni ve slavnostním průvodu zamířili na náves nebo k sídlu majitele polí, kde společně popřáli vrchnosti. Celou oslavu zakončilo pohoštění: sudy piva či vína, koláče a další slavnostní pokrmy. Průvod a samotná oslava byla doprovázena živou hudbou. Podobnou formu mělo i sklizení vína či chmele.

Další rituál spojený s obdobím podzimu se prováděl na svatého Václava, kdy se ze sezonních pastvin dále od obce sháněl dobytek zpátky na pastvu obecní. I tento okamžik doprovázela malá oslava.

Celkově byl podzim spojen s různými oslavami sklizené úrody, která lidem zajišťovala přežití na další rok. Končilo velmi náročné období plné práce a aktivity. Slavnosti měly větší či menší rozsah podle velikosti obce, kde probíhaly. Říkalo se

jim hody (od slova hodovat), což se dochovalo na Moravě až do dnešních dnů. V Čechách se vžil název posvícení. Při těchto oslavách se zpívalo a tančilo, lidé se navzájem obdarovávali a zvali na různé hostiny či pohoštění. Bylo to období nadbytku, každý chtěl alespoň na chvíli zapomenout na nadcházející náročné zimní období. Proto měly tyto oslavy velmi bujarý a nevázaný charakter a trvaly i několik dní.

Během podzimu, často kolem svatého Martina, končily pracovní smlouvy uzavřené na jeden rok, vyplácela se odměna a domlouvaly se smlouvy na další rok. Odměna se stanovovala podle úrody končícího roku.

Podzimní období končí svátkem spojeným se vzpomínkou na všechny zemřelé, lidově nazýva-

ným Dušičky. Původně se jednalo o malé rodinné oslavy. Lidé věřili, že duše zemřelých je zapotřebí na jejich cestě z tohoto světa doprovodit. Pozůstalí navštěvovali hroby zemřelých, které různě zdobili, rozsvěcovali na nich svíčky, přinášeli speciální pečivo jako pozůstatek hostiny za zemřelé. Tomuto pečivu se říkalo dušičky. Konaly se také kolední obchůzky. Ač byl tento svátek v dřívějších dobách spojen i s hlučnějšími hostinami, dnes je spíše obdobím ticha a rozjímání v čase, kdy i příroda vchází do období klidu a odpočinku.

Naši předkové žili ve větším souladu s přírodou, než je tomu dnes. Byli vděční za plody země a ctily její cykly, neboť věděli, že jsou na ní závislí. Současný člověk na to bohužel často zapomíná.

Petr Koubek

Allegory of Autumn
Franz Stassen

SKALNÍ MĚSTO PETRA

Starobylé město Petra (řec. skála) najdeme v současném Jordánsku a je právem považováno za jeden z novodobých divů světa. Bylo nejvýznamnějším místem na více než dva tisíce kilometrů dlouhé karavanní stezce, která vedla z jihu Arabského poloostrova až do přístavu Gaza na břehu Středozemního moře. Petra byla vybudována Nabatejci, arabským kmenem, který vynikal v obchodu a po řadu staletí ovládal důležitou pouštní obchodní cestu s luxusním zbožím jako bylo koření, kadidlo, parfém, perly, bavlna a měď. Nabatejci mluvili arabsky, ale také aramejsky a řecky, zpočátku používali aramejské písmo, které se později proměnilo na písmo nabatejské, z něhož se pak vyvinulo písmo arabské. Víme, že uctívali předislámská arabská božstva, která se později smísila s řeckými a římskými vlivy a kolem čtvrtého století část z nich přijala křesťanství. Samotná Petra je rozsáhlý komplex, kde najdeme kolem šesti set hrobek se zdobenými portály, několik chrámů, divadlo, obětní místa a zbytky mnoha dalších budov. První zmínky o Petře jsou ze čtvrtého století př. n. l. a v prvním století našeho letopočtu již ztrácela svůj význam, protože kontrolu nad obchodem v této oblasti začali přebírat Římané na námořní trase v Rudém moři a přes Egypt. Je neuvěřitelné, co všechno zde bylo vytvořeno za pouhých několik století.

Většina turistů do Petry bohužel jen nahlédne, když projde kilometr dlouhou skalní soutěskou

Sík k takzvané Pokladnici, která je vytesána ve skále a je nejfotografovanější památkou celé Petry. Pokud bychom chtěli celou oblast důkladně prozkoumat, je potřeba si na to vyhradit dva až tři dny. Nejpůsobivější je projít Petrou v opačném směru, než kudy proudí většina turistů. Stačí se vydat po spoře značené stezce ze silnice nad Petrou, kterou vám poradí místní, a po několika kilometrech úchvatných rozhledů do kamenitých soutěsek se vynořit na úplném konci kamenného města u takzvaného Kláštera, který byl královskou hrobkou a není o nic méně impozantní než známá Pokladnice.

Pokud vyrazíte brzy ráno, budete zde téměř sami, a můžete si vychutnat sladký čaj s výhledem na celou Petru a okolní krajinu. Odtud se pak můžete spustit po několika stech schodů do centrální části města se zbytky chrámů, správních budov a řad hrobek vytesaných ve skále, až dojdete k Pokladnici a ústí soutěsky Sík. Bylo by ale škoda omezit se jen na centrální trasu městem a neodbočit do vysokých skal, kde se nachází nejvýznamnější obětní místa s úchvatnými rozhledy. A vzhledem k tomu, že je zatím odkryta a archeologicky prozkoumána jen malá část celého naleziště, čeká nás v tomto pohádkovém městě starověku ještě mnoho překvapení a snad i lepší pochopení toho, jak dávní Nabatejci žili.

Lucie Šrámková

PROGRAM AKTIVIT

ZÁŘÍ

KARMA
Přednáška

CAFÉ SYMPOSION:
TAJEMSTVÍ DOBRÉ NÁLADY

FROMM - UMĚNÍ MILOVAT
Úterý, 26. září 2023 19 hodin
Přednáška na YouTube

ŘÍJEN

STONEHENGE
Přednáška

SVĚT ANDĚLŮ
Úterý, 17. října 2023 19 hodin
Přednáška na YouTube

JAK BÝT STOIKEM?
Krátký kurz

CAFÉ SYMPOSION:
O STRACHU

KURZ FILOZOFIE PRO ŽIVOT

Chtěli byste lépe poznat sami sebe a svět, který nás obklopuje? Máte otázky a hledáte odpovědi? Existuje více cest, jak je najít. A jednu z nich odjakživa nabízí filozofie. Když se dnes řekne slovo filozofie, často si představíme teoretickou disciplínu odtrženou od praktického života. Tento kurz vám přiblíží filozofii takovou, jaká ve své podstatě je: srozumitelnou a užitečnou v našem každodenním životě.

Filozofie pro život

PŘÍRODNÍ FILOZOFIE
ČLOVĚK A UNIVERZUM
ODKAZ DÁVNÉ INDIE
ZÁHADY TIBETU
BUDDHISTICKÁ FILOZOFIE
MOUDROST ČÍNY
VÝZVA ŽIVOTA VE SPOLEČNOSTI
PLATON A „MÝTUS O JESKYNI“
ARISTOTELES
PLOTIN A NEOPLATONICKÁ ŠKOLA
DŮLEŽITOST VÝCHOVY
EGYPT
ŘÍM A STOIKOVÉ
DĚJINY, PAMĚŤ A ZKUŠENOST
DĚJINY A MYTOLOGIE
HISTORICKÉ CYKLY
SVOBODA A OSUD

Součástí kurzu jsou cvičení rozvíjející schopnosti člověka:

POZORNOST
KONCENTRACE
PAMĚŤ
IMAGINACE
VŮLE atd.

„Vzdělávání mysli bez vzdělávání
srdce není žádné vzdělávání.“

Aristoteles